

Vedlegg 1

Plan for evaluering

Innhold

Aktører	3
Tiltaksutvikling og tilrettelegging for evaluering	3
Evaluering	5
Framdriftsplan tiltaksutvikling, tilrettelegging for evaluering og evaluering	8
Finansiering	8
Forskere	9

Plan for evaluering

Aktører

Følgende aktører deltar i arbeidet med tiltaksutvikling, tilrettelegging for evaluering og evaluering i Trøndelag:

- NTNU Senter for helsefremmende forskning, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap (SHF)
- NTNU HUNT forskningscenter, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap (HUNT forskningscenter)
- NTNU Samfunnsforskning
- Nord universitet
- Kompetansesenter rus - Midt-Norge, St. Olavs Hospital, Klinikk for rus- og avhengighetsmedisin (KoRus)
- Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern Midt- Norge, Institutt for psykisk helse, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU (RKBU Midt-Norge)
- Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, Region-Midt, St. Olavs Hospital – Universitetssykehuset i Trondheim (RVTS)
- Statped (statlig pedagogisk tjeneste)
- Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU).
- Trøndelag fylkeskommune
- Kommunene

Hvis vi får støtte fra Helsedirektoratet (Hdir), vil Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet være nasjonale samarbeidspartnere.

Tiltaksutvikling og tilrettelegging for evaluering

Nedenfor gjennomgås kort hvordan tiltaksutvikling og tilrettelegging for evaluering er tenkt gjennomført for de om lag 15 kommunene som det søkes støtte for. Vi har også laget kostnadsoverslag for arbeidet (tabell 1). Tiltaksutviklingen og tilrettelegging for evaluering vil hovedsakelig foregå i 2018.

Tiltaksutviklingen og tilretteleggingen for evaluering omfatter steg 1 (Samfunnsoppdraget), 2 (Klargjøre kunnskapsgrunnlaget), 3 (Involvere og utvikle) og 4 (Planlegge tiltak og evaluering) av *Trøndelagsmodellen*. Den kommunale søknadsprosessen, herunder regional dialogkonferanse, utgjør en del av arbeidet.

Etter at kommunene er innvilget støtte, vil det foregå arbeid både lokalt og regionalt. Dette arbeidet vil bestå av ulike samlinger og møter samt rådgivning, planlegging o.s.v. som er en del av tiltaksutviklingen og tilretteleggingen. Tilretteleggingen for evaluering omfatter også utarbeidelse av grunnlag for evaluering som valg/utarbeidelse av indikatorer, spørreskjema, intervjuguide m. v.

Tabell 1: Tiltaksutvikling og tilrettelegging for evaluering – kostnader FoU-/kompetansemiljø

	Aktivitet	Aktører	Innhold	Kostnad
1	Deltakelse av FoU- og kompetansemiljøer på fire regionale samlinger år 1 (2018) inkludert to dialogkonferanser (nord og sør) (1000 timer).	Om lag 10 representanter for FoU- og kompetansemiljøer (samt øvrige aktører)	Forarbeid Foredrag Gruppearbeid Prosessledning Rådgivning	1 200 000
2	Deltakelse av FoU- og kompetansemiljøer (enkeltkommune eller kommunegrupper, om lag ti samlinger) på lokale samlinger – hovedsakelig år 1(400 timer)	Tre representanter FoU- og kompetansemiljøer (samt øvrige relevante aktører)	Forarbeid Foredrag Prosessledning Gruppearbeid Rådgivning	480 000
3	Møter og dialog med de enkelte kommunene/kommunegruppene med deltakelse av FoU- og kompetansemiljøer hovedsakelig år 1 (1000 timer)	To til tre representanter FoU- og kompetansemiljøer (samt øvrige relevante aktører)	Forarbeid Foredrag Planlegging Rådgivning E-post Tlf. Skriftlige tilbakemeldinger	1 200 000
4	Møter/dialog FoU- og kompetansemiljøer og fylkeskommunen	Alle, enkeltvis eller i grupper	Faglig innretning Planlegging	Egenandel
5	Valg/utarbeidelse av indikatorer, utarbeidelse spørreskjema og intervjuguider (600 timer)	FoU- og kompetansemiljøer (samt, kommune og fylkeskommune)		720 000
	SUM			3 600 000

De budsjetterte midlene - 3, 6 millioner kroner (se også programbeskrivelse tabell 8) - er tenkt å dekke:

1. Regionale samlinger – tiltaksutvikling og tilrettelegging for evaluering: Utgiftene omfatter reise, opphold, forarbeid, foredrag, gruppearbeid og rådgivning i forbindelse med/på fire regionale samlinger de første året for FoU- og kompetansemiljøer (1000 timer).
2. Lokale samlinger – tiltaksutvikling og tilrettelegging for evaluering: Utgiftene skal dekke deltakelse på lokale samlinger av i snitt tre personer fra FoU- og kompetansemiljøer. Samme beregning her som ovenfor (400 timer).
3. Erfaring fra det første året i programmet viser også at det legges ned mye arbeid fra FoU- og kompetansemiljøene i forbindelse med møter og dialoger med enkeltkommuner/kommunegrupper mellom samlingene. Det stipuleres med om lag 1000 timer samlet sett.
4. Når det gjelder møter og dialog mellom FoU- og kompetansemiljøer og fylkeskommunen i åra 2018- 2022, dekkes det av egeninnsats fra FoU- og kompetansemiljøene.
5. Det vil i løpet av 2018 bli lagt ned et stort arbeid i å utarbeide/ velge indikatorer, ulike spørreskjema og intervjuguider. Her beregnes omlag 600 timer samlet sett på forskerne.

Evaluering

Evaluering av programmet omfatter undersøkelser av hvorvidt

- målsettinger for programmet i sin helhet er nådd
- tiltak i den enkelte kommune/kommunegruppe har ført til tilsiktede/utilsiktede og positive/negative effekter samt
- om kommunenes tverrsektorielle folkehelsearbeid er hensiktsmessig organisert for å utvikling og implementering av tiltakene.

Arbeidet i regionen og tiltakene i kommunene vil bli vurdert grundig både kvalitativt og kvantitativt med hensyn til innvirkning på helse og utvikling av det systematiske og kunnskapsbaserte folkehelsearbeidet i kommunene. Resultatene av disse evalueringene vil gi innsikt i hvordan kommunene kan

- iverksette og drive effektive tverrsektorielle prosesser og
- iverksette kunnskapsbaserte målrettede tiltak for å fremme barn og unges psykiske helse og forebygge rusmisbruk.
- Kunnskapen en henter fra evalueringene, vil være viktige steg i arbeidet med å bygge en kunnskapsbase for valg, gjennomføring og evaluering av effektive tiltak spesielt tilpasset målgruppen barn og unge og arbeid med å bedre deres psykiske helse og livskvalitet

Delmål

Delmålene er beskrevet i programbeskrivelsen. Vurdering av oppnåelse av regionale delmål gjøres på grunnlag av i hvilken grad regionale resultatmål oppnås.

Resultatmål

Regionale resultatmål går fram av tabell 2.

Tabell 2: Resultatmål

	Resultatmål
1	30 kommuner har valgt, planlagt, gjennomført og evaluert kunnskapsbaserte tiltak enten alene eller sammen med andre kommuner.
2	30 kommuner har gjennomført medvirkningsprosesser og utviklet rutiner for medvirkning. Dette gjelder både barn og unge samt andre aktører i folkehelsearbeidet
3	30 kommuner har etablert arenaer og rutiner for samarbeid og kunnskapsdeling mellom frivillige lag og organisasjoner, FoU- og kompetansemiljøer og offentlige aktører i 30 kommuner
4	30 kommuner har etablert arenaer og rutiner for overføring av ny kunnskap til ny praksis
5	30 kommuner skal ha integrert psykisk helse og rusforebygging i folkehelsearbeidet i planer og praksis.
6	Eventuelle kommuner som ikke deltar i programmet med tiltak, skal ha fått tilbud om/gjennomført opplæring i <i>Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid</i> .
7	Arenaer og rutiner for tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling i folkehelsearbeidet i fylkeskommunen
8	Arenaer og rutiner tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeidsorgan og rutiner for samarbeid regionalt

Resultatevalueringen vil i stor grad omfatte undersøkelser i den enkelte kommune og i hvilken grad kommunen har arbeidet i tråd med *Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid*. Det vil bli foretatt undersøkelser/målinger både ved starten av og avslutningen av programperioden der dette er mulig.

Resultatmålene vil metodisk sett kreve ulike tilnærminger som rapportskjema, tellinger, spørreundersøkelser, intervju og gjennomgang av skriftlig materiale. Samhandlingen i fylkeskommunene og mellom de regionale aktørene vil også bli evaluert.

Det vil også blir gjennomført **prosessevaluering** av arbeidet i noen av kommunene. For eksempel vil informasjon om brukererfaringer, hvordan tiltakene er gjennomført og hvem som har deltatt, være en del av prosessevalueringen. Dette vil hjelpe oss med å avgjøre i hvilken utstrekning utfallene - målsettingene knyttet til psykisk helse/rus blant barn og ungdom - kan ses i sammenheng med faktorer knyttet til selve implementeringsprosessen eller andre forhold. Se for øvrig tabell 3 for mer informasjon om grunnlagsmateriale og aktører.

Effektmål

Følgende effektmål kan være aktuelle:

Psykisk helse og livskvalitet:

- Bedre selvrapportert helse; selvtillit, optimisme, tilhørighet, tilfredshet med livet m. v.
- Mindre mobbing
- Nedgang i foreldre-barn/ungdomskonflikter
- Nedgang i rapporterte atferdsproblemer
- Økt deltagelse i voksenstyrte fritidsaktiviteter for barn og ungdom
- Nedgang i antall unge uføre
- Flere gjennomfører videregående opplæring
- Nedgang i antall søknader om spesialpedagogiske tiltak i barnehage og skole
- Alle kommuner har et tilbud om helsestasjon for ungdom
- Alle kommuner har en skolehelsetjeneste som prioriterer psykisk helse

Rus:

- Økt debutalder for alkohol blant ungdom
- Reduksjon i selvrapportert alkohol- og rusbruk
- Nedgang i antallet barn/unge som rapporter at de får med seg alkohol hjemmefra
- Nedgang i saker hvor politiet må bistå fordi mindreårige har brukt alkohol

Vi gjør oppmerksom på at effektmålene er avhengig av kommunenes innretning og ønsker.

Effektevalueringen vil bli gjennomført i kommunene og gjennom et samarbeid på tvers av kommuner som velger sammenlignbare tiltak. Denne evalueringen vil gi svar på om programmet i sin helhet og tiltakene i de respektive kommuner har hatt effekt på arbeidsmetodene i kommunene og konkrete helseutfall av tiltaket. Design for effektevalueringen tilpasses den enkelte kommune ut i fra valgte tiltak. Statistiske styrkeberegninger vil bli benyttet for å estimere hvor mange deltakere en trenger for å kunne si noe om effekt. Kvantitative data (*registerdata, spørreundersøkelse, offentlig statistikk m. m.*) samles før, under og etter implementering av tiltak. Indikatorer for de ulike effektmålene

velges og/eller utarbeides av FoU- og kompetansemiljøene, kommuner og fylkeskommune. Tabell 3 viser hvordan evalueringene er tenkt gjennomført for kommuner som får støtte, og hvilke aktører som er involvert.

Tabell 3: Leveranser, nivå, tema/ tiltak, materiale og aktører

Leveranse	Nivå	Tema/ tiltak	Materiale	Ansvarlig aktør	FoU- /kompetansemiljø
Evaluering Nye Namsos	System	Styrke foreldre- rollen	Rapportskjema, spørreskjema 1, intervju og dokumentanalyse	Nye Namsos	Fylkeskommunen Nord universitet TFoU
Evaluering Nærøy	System Helse	Tiltak for unge som har falt utenfor skole og jobb	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 2, intervju og dokumentanalyse	Nærøy kommune	Fylkeskommunen Nord universitet NTNU Samfunnsforskning
Evaluering Frøya og Oppdal	System	Styrke foreldre- rollen	Rapportskjema, spørreskjema 1, intervju og dokumentanalyse	Frøya og Oppdal	Fylkeskommunen NTNU Samfunnsforskning RKBU
Evaluering Trondheim	System Helse	Overgang heim/ barnehage	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 3, intervju og dokumentanalyse	Trondheim	Fylkeskommunen RKBU SHF NTNU
Evaluering 5 kommuner (støtte Hdir)	System Helse	Rus	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 4, intervju, dokumentanalyse og offentlig statistikk	Kommunene	Fylkeskommunen KoRus NTNU samfunnsforskning NTNU SHF
Evaluering 5 kommuner (støtte Hdir)	System Helse	Psykisk helse	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 5, intervju, dokumentanalyse og offentlig statistikk	Kommunene	Fylkeskommunen RKBU TFoU NTNU SHF HUNT
Evaluering 5 kommuner (støtte Hdir)	System Helse	Psykisk helse	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 5, offentlig statistikk og intervju	Kommunene	Fylkeskommunen KoRus NTNU SHF HUNT
Evaluering 5 kommuner start 2019	System Helse	Psykisk helse	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 5, intervju, dokumentanalyse og offentlig statistikk	Kommunene	Fylkeskommunen RKBU NTNU SHF
Evaluering 5 kommuner start 2020	System	Rus	Rapportskjema, spørreskjema 1 og 4, intervju og dokumentanalyse og off. statistikk	Kommunene	Fylkeskommunen KoRus NTNU SHF
Evaluering regionalt	System	Samhandling	Spørreskjema 6, intervju og dokumentanalyse	Fylkes- kommunen	NTNU SHF
Evaluering av arbeidet i fylkes- kommunen	System	Samhandling	Spørreskjema 7, intervju og dokumentanalyse	Fylkes- kommunen	NTNU Samfunnsforskning

Framdriftsplan tiltaksutvikling, tilrettelegging for evaluering og evaluering

Tabell 4: Framdriftsplan FoU

Tiltak/ aktivitet	2017				2018				2019				2020				2021				2022			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Avtale FoU-aktører					x																			
Sikre ekstern finansiering			x	x	x	x		x	x	x			x	x	x									
Møter FoU-gruppe			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Plan for evaluering				x	x																			
Søknad Hdir			x	x	x																			
Utarbeidelse FoU-plan					x	x	x																	
Utvikling av grunnlagsmateriale for evaluering						x	x	x																
Etablering av forsker-grupper for kommunene						x	x	x																
Vurdering kommunesøknader			x			x			x				x											
Samlinger regionalt og lokalt		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Møter kommuner		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rådgiving/veiledning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Artikler																	x	x	x	x	x	x	x	x
Rapporter																					x	x	x	

Finansiering

Evalueringen finansieres gjennom et spleiselag hvor alle aktørene går inn med egeninnsats i form av arbeidsinnsats (tabell 5). Fylkeskommunen bidrar dessuten med to millioner kroner i kontanter. Det søkes også ulike forskningsfinansierer om midler. Fylkeskommunen har blant annet i samarbeid med NTNU SHF søkt FORKOMMUNE om støtte til evaluering av programarbeidet i Trøndelag. Dersom vi ikke skulle klare å skaffe midler fra forskningsfinansierer, vil vi prioritere vitenskapelig evaluering av kommunene som får støtte via Helsedirektoratet.

Tabell 5: Finansieringsplan for evaluering 2018-2022

Partner	Egeninnsats	Kontanter	Totalt
Fylkeskommune	Se programbeskrivelse	2 000	2 000
NTNU SHF	1 000		1 000
NTNU HUNT	300		300
RKBU	500		500
KoRuS	500		500
TFoU	250		250
NTNU samfunnsforskning	250		250
Nord universitet	500		500
Forskningsfinansierer, regionalt og nasjonalt		4 100	4 100
SUM	3 300	6 100	9 400

Forskere

Forskere som deltar i programmet (mars 2018) går fram av tabell 6.

Tabell 6: Forskere som deltar i programmet

Aktører	Forskere
KoRuS	Seksjonsleder Lars Ranheim Stipendiat Grete Flemmen
NTNU SHF	Professor Monica Lillefjell (Institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap (INB)) Førsteamanuensis Kjersti Sarheim Anthun (INB) Stipendiat Ruca Maass (INB)
HUNT forskingssenter	Professor Steinar Krokstad Forsker Erik Sund
RKBU	Stipendiat Marianne Tevik Singstad Forsker Elisabeth Valmyr Bania Universitetslektor Maja Sandmo Grip Førsteamanuensis Tormod Rimehaug Universitetslektor Kjersti Sandane Professor May Britt Drugli
Nord universitet	Førsteamanuensis Anita Berg, Stipendiat Wenche Wannebo Stipendiat Ingunn Bulling (alle Fakultet for sykepleie og helsevitenskap) Førsteamanuensis Camilla Sandvik Børve, Fakultet for lærerutdanning, kunst og kultur
NTNU Samfunnsforskning	Direktør Roger Lian Forsker Gudveig Gjøvsund Forsker Marit Schei Olsen
TFOU	Forsker Arnhild Myhr
Trøndelag fylkeskommune	Spesialrådgiver/dr. art. Margunn Skjei Knudtsen

Flere forskere vil delta etter hvert, blant annet fra øvrige aktører.